

– усунення наявних недоліків в ЗУ «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану»;

– забезпечення ефективного вилучення майна в екстраординарних ситуаціях;

– відповідність нашого законодавства у сфері регулювання реквізиції міжнародним стандартам;

– законодавче закріплення поняття «суспільна необхідність» та конкретизація її мотивів на рівні кодифікованого акту, зокрема ЦК України;

– визначення механізму попереднього відшкодування вартості майна.

Отже, значний потенціал законотворчих пошуків в нашій державі створює потужний фундамент для розвитку інституту реквізиції в Україні та шляхів її наукового вдосконалення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Клименко О. Правова природа та розвиток інституту реквізиції в праві України / О.Клименко // Вісник Київського нац. Університету ім. Т.Г. Шевченка. – 2012. – №91. – С. 56-59.
2. Юридичний словник / [авт.-уклад. Б.М.Бабій, Ф.Г. Бурчак, В.М. Корецький, В.В. Цветков]. – К.: Головна редакція Української радянської енциклопедії, 1983. – 871с.
3. Цивільний кодекс України: за станом на 28 вересня 2011 р. / Верховна рада України. – Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 2011.– 367 с.
4. Про викуп земельних ділянок приватної власності для суспільних потреб та з мотивів суспільної необхідності [Текст]: [Закон України: офіц. текст: за станом на 17 листопада 2009 року]. – К.: Відомості Верховної Ради України, 2009. – №13 с.44.
5. Іванов А. Умови застосування реквізиції в Україні / А. Іванов // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – №1. – С. 18-21.
6. Сичевська А.М. Захист прав власника в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану/ А.Сичевська //Часопис Київського університету права. – 2012.– №3.– С. 242– 244. 7. Гражданский кодекс Российской Федерации [Електронний ресурс]: кодекс федеральних законів Російської Федерації. – 2013. – Режим доступу: <http://www.consultant.ru/popular/gkrf1/>

Г. В. Савельєва,

*студентка IV курсу факультету міжнародно-правових відносин,
Національний університет «Одеська юридична академія»*

КОНСТИТУЦІЯ США – ВИДАТНИЙ ПАМ'ЯТНИК ПРАВА. РОЛЬ КОНСТИТУЦІЇ США У РОЗВИТКУ ПРАВОВИХ СИСТЕМ СВІТУ

Конституція США є найдавнішою з усіх діючих. Вона є предметом гордості для американців. Будучи розробленою ще у 18 столітті, Конституція США щасливо дожила до свого 200-річчя. Незважаючи на свій поважний вік вона залишається чинною й донині. Багато в чому це пояснюється винятковою гнучкістю її положень і можливістю по-різному трактувати її норми залежно від конкретних історичних умов. Конституція США не стала тим сухим документом, який пилиться на полицях архіву, навпаки, вона написана живою, зрозумілою всім мовою. Сам цей документ можна прочитати за декілька хвилин, отже

кожен громадянин може легко ознайомитися з ним. Однак просто прочитати Конституцію ще не означає знати її, адже для того щоб зрозуміти її, необхідно прослідкувати історію тлумачення її положень судами [4, с. 2-3].

Спочатку трохи історії. 4 липня 1776 року Конгрес США прийняв Декларацію Незалежності, ознаменувавши таким чином виникнення нової держави на карті світу – Сполучених Штатів Америки. Ця дата є головним національним святом і відзначається як День Незалежності США. Декларація Незалежності, виходячи з «самоочевидної істини, що всі люди народжені вільними і всі вони рівно обдаровані Творцем певними невід’ємними можливостями серед яких право на життя, свободу і прагнення до щастя» обстоювала невідворотність відділення від Великобританії і створення вільних і незалежних штатів. Таким чином, Декларація по суті була першим історичним кроком на шляху до створення американської державності та власної правової системи. Разом з тим, паралельно процесу розробки Декларації і слідом за її прийняттям всі 13 штатів прийняли власні конституції. Першим з усіх штатів свою конституцію прийняв штат Нью-Гемпшир. Однак залишалася нагальна проблема створення загально федеральної конституції. З цією метою 25 травня 1787 року в Філадельфії був скликаний Конституційний Конвент. Він складався з 55 делегатів, обраних легіслатурами 12 штатів (окрім штату Род-Айленд). 17 вересня того ж року в результаті боротьби і взаємних поступок між прихильниками різних концепцій, текст Конституції Сполучених був затверджений Конвентом і підписаний 39 делегатами. Наступного дня текст був опублікований і направлений Конгресу, який 28 вересня розіслав його легіслатурам штатів для ратифікації. Ратифікація конституції, згідно приписам конвенту здійснювалась у два етапи: спочатку населення обирало делегатів конвентів, потім голосування по проекту проводилося в цих конвентах. Першим конституцію США одностайно ратифікував конвент штату Делавер (7 грудня 1787 р.). Дев’ятьм штатом завдяки ратифікації яким Конституція вступила в силу (як того вимагала її 7 стаття), став Нью-Гемпшир (21 червня 1788 року). Інші 4 штати ратифікували конституцію пізніше (останнім був род-Айленд, де ратифікація відбулася 29 березня 1790р.). В кінці 1788 р. в одинадцяти штатах, що ратифікували Конституцію, відбулися вибори в плати конгресу США, а також президентські вибори. У квітні 1789 р. Конгрес першого скликання і перший Президент, яким став Джорж Вашингтон почали виконувати свої функції. Таким чином, Конституція США 1787 року юридично оформила перемогу колишніх колоній на британською Кораною і утворення нової суверенної держави – Сполучених Штатів Америки [3, с. 3-4].

За структурою Конституція США Складається з преамбули, 7 статей і 27 поправок и являє собою досить лаконічний документ. У Преамбулі сказано: Ми, народ Сполучених Штатів, з метою створення більш досконалого Союзу, встановлення правосуддя, забезпечення внутрішнього спокою, запровадження спільної оборони, сприяння загальному добробуту та убезпечення нам самим і нашим нащадкам блага свободи – проголошуємо і встановлюємо цю Конституцію для Сполучених Штатів Америки. Саме з метою забезпечення благ свободи «батьки – засновники» (Медісон, Гамільтон, Джефферсон), як у 1918 на-

звав розробників Конституції Президент США Уоррен Гардінг, прагнули організувати владу в новій державі таким чином, щоб максимально оберегти людину від свавілля державної влади, поставити препону деспотичному правлінню. В якості основного засобу досягнення вказаних цілей, Конституція визнала принцип розподілу влад, причому він діяв як по-вертикалі, так і по-горизонталі. Особлива заслуга батьків – засновників полягає в тому, що вони суттєво розвинули зміст цього принципу порівняно з класичною трактовкою французького просвітителя Шарля Луї Монтеск'є, доповнивши його доктриною, що отримала назву системи стримувань і противаг (checks and balances). Юридичною моделлю реалізації ідеї розділення влади з використанням системи стримувань і противаг стала встановлена Конституцією США вперше в історії президентська республіка. Поряд з розподілом влад ключовими концептуальними ідеями Конституції стали федералізм і судовий контроль, що включав в себе перевірку конституційності правових актів. Як стверджують американські дослідники, перелічені принципи здавались «батькам – засновникам» настільки самоочевидними і безспірними, що вони не отримали прямого словесного закріплення в тексті Конституції, однак, пронизуючи весь її зміст. У Конституції, поряд з організацією влади, регулюються питання забезпечення стабільності і верховенства самої Конституції, а також деякі питання правового статусу особи і містяться перехідні положення. Перші три статті визначають статус федеральних органів влади: Конгресу (ст. 1), Президента (ст. 2) і Верховного Суду (ст. 3). Питання федералізму в основному урегульовані у ст. 4. Нарешті, три заключні статті присвячені власне самій Конституції. Стаття 5 регулює процедуру прийняття поправок до Конституції, стаття 6 містить гарантії верховенства і високого політичного авторитету Конституції (необхідність складання присяги про її дотримання всіма парламентарями, а також посадовими особами виконавчої і судової влади держави). Зміни до Конституції США, на відміну від Конституцій інших держав світу, вносяться шляхом додавання до неї поправок, що не інкорпорується в її текст. За складністю процедури внесення змін до неї, Конституція США є найжорсткішою в світі. Поправка приймається 2/3 голосів членів кожної палати Конгресу або спеціально скликаним за ініціативою легіслатур 2/3 штатів Конвентом – органом установчої влади. Після прийняття поправки на федеральному рівні, вона підлягає ратифікації штатів. Для того, щоб поправка вступила в силу, необхідно її схвалення 3/4 штатів (на даний час – 38 штатів). Винятково жорсткий порядок внесення змін до Конституції США, встановлений для надання їй стабільності, у поєднанні з виховування у населення поваги до свого основного закону, без жодних сумнівів, досягнув своєї мети. Більш ніж за 200-літню історію Конституції США, в Конгрес було внесено близько 5 тисяч поправок, з яких лише 33 були схвалені палатами, а ратифіковано, як відомо, 27, з яких 26 діючі. Як бачимо, найбільш сильній фільтрації проекти поправок Конгресом. Однак і ратифікація штатами являє собою вельми серйозну препону на шляху внесення поправок. Історії розвитку американської Конституції відомі випадки, коли ратифікація поправки затягувалась на десятиліття [3, с. 6-7].

Конституція США помітно відрізняється від основних законів більшості сучасних держав своєю лаконічністю і практичністю, містить порівняно мало

декларативних положень, що мають суто ідеологічне значення. Американські дослідники підкреслюють, що справжня мудрість авторів Конституції полягає саме у їхній стриманості: вони зуміли побороти спокусу записати в Основний закон занадто багато деталізуючих положень, задовольнившись лише встановленням рамок майбутнього уряду, що захищають його від зловживань владою. Конституція США побудована насамперед як юридичний документ, що визначає організацію федеральної влади і закріплює юридичні гарантії прав і свобод американців від посягань з боку урядових органів всіх рівнів. Для самих американських громадян Конституція – це не лише закон, а політичний символ – символ національної єдності. Вона є вираженням народної волі, засобом забезпечення соціального миру і прогресу. Конституція США існує вже понад двісті років. За цей час Сполучені штати з аграрної країни перетворилися на найбільшу і найбагатшу індустріальну державу планети, пройшовши через громадянську і дві світові війни, але Конституція США залишилася в своїх основних положеннях практично незмінною. Невипадково американські дослідники відзначають, що ті люди, які створювали Конституцію США у 1787 році, швидше за все і зараз, без вагань упізнали б у ній творіння своїх рук. До теперішнього часу збереглися не тільки «основні конституційні форми держави, зберігся дух, утілений тоді в карбованих рядках Конституції. Хоча деякі її положення на цей час застаріли і розглядаються як анахронізми, закріплені в Конституції основи політики і сьогодні мають таку ж силу, як і двісті років тому. Недарма цю найстарішу з існуючих нині у світі конституцій називають «юридичною Біблією» [2, с. 70-71].

Конституція США – перша в світі конституція у класичному розумінні цього слова, ознаменувала якісно новий етап в історії державно – правового розвитку країн світу. Вона носила новаторський і прогресивний для тогочасного рівня розвитку права характер, а тому досвід її прийняття досить скоро запозичили багато країн світу, і перш за все, країни Латинської Америки [1, с. 411]. Вона відчутно вплинула на загальносвітові процеси розвитку права і державотворення, і стала, за висловами самих американців «найважливішою частиною експорту США». Існує навіть такий вислів, що американці подарували світу Конституцію. І я цілком погоджуюся з цим твердженням. Адже Конституція США поклала початок сучасному розумінню конституції як в матеріальному, так і в формальному сенсі. З одного боку, вперше терміном «конституція» став називатися юридичний акт, що здійснює цілісне регулювання основ устрою держави. З іншого боку особлива значимість цього документа обумовила наявність у цього документа специфічних формально-юридичних ознак: найвищої юридичної сили, ускладненого порядку змін, порівняно з іншими нормативно-правовими актами, у тому числі законами. Для більшості конституцій різних країн світу характерне поєднання вказаних матеріально-правових і формально-правових ознак. Тому всі конституції, у певному сенсі можна справедливо вважати нащадками Конституції США 1787 року. Найважливішим досягненням Конституції США є законодавче закріплення і вдосконалення принципу розподілу влад. Як справедливо зазначають дослідники «не можна не дивуватися винахідливості й мудрості, появленими авторами Конституції. Вони створили найскладнішу форму правління з усіх, коли-небудь і ким-небудь вироб-

лених, найбільш урівноважену і найнадійніше застраховану від зловживань». Конституція США, безперечно є унікальним правовим явищем, правовим феноменом, що був створений за лічені місяці, а задуманий на століття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бехруз Х. Порівняльне правознавство: Підручник для вузів. – О.: Фенікс; – М.: Транс-Літ, 2008. – 504с.
2. Конституція США як верховне право країни // Право США – 2013– № 1-2
3. Конституционное (государственное) право зарубежных стран: Учебник: в т. Т. 4 Часть особенная: страны Америки и Азии /Отв. ред. проф. Б.А.Страшун. – Издательство НОРМА(Издательская группа НОРМА – ИНФРА М); 2001. – 656с.
4. Каррі Д.П.Конституція Сполучених Штатів Америки: Посібник для всіх К.: Веселка, 1993р. – 126с.

О. В. Сметанюк,
студентка II курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Науковий керівник: Ю. С. Суха,
асистент кафедри цивільного права,
Національний університет «Одеська юридична академія»

ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ НЕДІЙСНОСТІ ТА НІКЧЕМНОСТІ ПРАВОЧИНУ

Мета роботи. Дана робота присвячена з'ясуванню правової природи та змісту наукових понять «недійсність» та «нікчемність» правочинів, встановленню правових наслідків кваліфікації правочинів як недійсних або нікчемних.

Однією з найпоширеніших підстав виникнення цивільних прав і обов'язків є правочини (договори). Цивільний кодекс України у ст. 202 (далі – ЦК України), визначає правочин як дію особи, спрямовану на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків [1, с.74]. Правочини належать до такого виду юридичних фактів, які є правомірними діями і залежать від волі учасників правомірних правовідносин. У ст. 204 ЦК України встановлюється презумпція правомірності правочину, яка означає, що правочин є правомірним, якщо його недійсність прямо не встановлена законом, або якщо він не визнаний судом недійсним. Отож, хоча правочин належить до правомірних дій, але може порушувати права його учасників, а також третіх осіб, публічний порядок тощо.

Шляхом укладення правочину суб'єкти цивільних відносин виконують свої правомочності, реалізують суб'єктивні цивільні права шляхом передання цих прав іншим учасникам. Суб'єкти цивільних правовідносин можуть набувати чи змінювати цивільні права і обов'язки. Однак у здійсненні цивільних прав особа зобов'язана утримуватися від дій, які могли б порушити права інших осіб, завдати шкоди довкіллю чи культурній спадщині (ст.137 ЦК України).

Сторони договірних правовідносин мають суб'єктивні права і обов'язки. Порушення суб'єктивних прав є підставою виникнення охоронювального правовідношення, в рамках якого відбувається захист порушених прав. Це мо-